

Rudolf Koivu (1890–1946), "Julbocken kommer med sina gåvor" (1937).

Hej alla Nationalmuseets vänner!

Den traditionella konsertkvällen i Georgsgatans G18-sal (4.11) var en magnifik avslutning på vårt programutbud för 2024. Tillställningen blev mycket lyckad – för det tackar vi utöver kvällens alla uppträdare naturligtvis även konsertpubliken, varav en tydlig majoritet bestod av Nationalmuseets vänner.

I föreningsstyrelsen har vi särskilt under några av årets sista möten gjort större framsteg med planeringen av 2025 års diverse medlemsevenemang. Redan i föregående medlemsbrev (III/2024) nämnde jag vår **10-årsfest (27.1)**, vilken kommer att ordnas i den tidigare nämnda G18-salen i slutet av januari. Är det inte fint att kunna påbörja det nya verksamhetsåret genom att höja en skål för allt vi hittills åstadkommit som Finlands Nationalmusei stödförening?

I februari **besöker vi Tekniska museet (25.2)**, där vi förutom en utställningsguidning har chansen att delta i museets s.k. skräprobotsverkstad (*Romurobotyöpaja*). I mars och maj organiserar vi två resor till Baltikum: en **dagsexkursion till Tallinn (5.3)** samt en tvådagsresa till **Lettlands Riga, Jurmala och Bauska (27–29.5)**.

I april förväntas vi kunna ordna vårt **årsmöte**. Dess datum och plats bekräftas senast under vårvintern.

Övriga vårens och sommarens evenemang utgörs av exempelvis **utfärderna till Tammela (5.6)** och **Nyslott (augusti)**.

Före jag går noggrannare in på våra kommande evenemang tänker jag sammanfatta åt er några av den gångna höstens programpunkter.

Tidigare evenemang

17.9 & 3.10 – Unboxing-skolningarna i Samlingscentralen

Samlingservicechef **Heidi Rajala** och hennes arbetsgrupp erbjöd åt oss i september och oktober möjligheter att skolas i *unboxing*-arbete i Vandas Samlings- och konserveringscentral. Uppgiften omfattar hantering, fotografering, katalogisering och sortering av föremål ankomna i paket från Museiverkets centrumförråd i Orimattila. Denna slags frivilligarbete kunde bli ett konkret sätt att stödja Nationalmuseets verksamhet utöver vår förenings reguljära föremålsdonationer och projektfinansiering.

Under två skolningsdagar reste sammanlagt 14 Vänner till Samlingscentralen för att lära sig grunderna till unboxing-arbetet. Heidi Rajala och många andra anställda från centralen introducerade deltagarna på ivrigt och vänligt vis till arbetets faser; några fotografier tagna av Rajala samt vår viceordförande **Matti Heimonen** kan beskådas under detta stycke. Fler bilder hittas på vår hemsidas *Kuvagalleria*-flik.

Vi tackar Heidi Rajala och konservatorerna för de mycket givande skolningsdagarna i Samlingscentralen!

Bild 1 – Textilkonservator Mari Teräkoski presenterar Lappträsk's mässhake från 1600-talet.

Bild 2 – Skolningsdeltagarna bekantar sig med paketens innehåll.

Bild 3 – Fotografering av unboxing-föremål med pekplatta.

Bild 4 – Den första skolningsdagens (17.9) deltagare och Samlingscentralens personal...

Bild 5 –...samt den andra skolningsdagens (3.10).

24.9 – Besöket i Villa Ekudden

I september hade Ekuddens intendent **Mikko Teräsvirta** – som även i rollen av Fölisöns intendent guidat Vänner i friluftsmuseet i augusti (15.8) – bjudit oss på ett besök i president Urho Kekkonens hemmuseum. Före dess öppnande som museum år 1987 hade Villa Ekudden (finska: *Tamminiemi*) fungerat som residens (1940–1986) för tre av republikens presidenter: Ryti, Mannerheim och Kekkonen. Den sistnämnda hann bo i Ekudden i trettio år. Den av arkitekterna Sigurd Frosterus och Gustaf Strengell ritade huvudbyggnaden i jugendstil från 1904 bytte ägare ett flertal gånger under tidsgaffeln 1904–1940: dess sista invånare före president Ryti var kulturmecenaten och tidningsmannen Amos Anderson.

Teräsvirta och **Ville Nikunen** fungerade som våra guider i huvudbyggnaden och dess omnejd, bl.a. i den välkända träbastun. I samband med visiten ordnades det kaffeservering i museets Café Adjutant.

Tack till Mikko Teräsvirta, Ville Nikunen och Ekuddens övriga personal för en intressant museiupplevelse!

Bild 1 – Ville Nikunen och några Vänner kring president Kekkonens skrivbord. Fotograf: Matti Heimonen

Bild 2 – Inredning från president Kekkonens tid, bl.a. Reidar Särestöniemis färgrika verk "En lo möter Ishavet". Fotograf: Matti Heimonen

25.9 – Besöket vid Nationalmuseets byggnadsplatser

Följande dag erbjöd Finlands Nationalmuseum åt en mindre grupp Vänner en unik guidad rundtur på Nationalmuseets två byggnadsplatser på Mannerheimvägen. Renoveringsarbetet omfattar den år 1910 färdigställda nationalromantiska huvudbyggnadens (arkitektbyrå Gesellius-Lindgren-Saarinens verk) grundläggande förnyelse: Vännerna bekantade sig under driftschef Tomi Nikanders ledning med bl.a. takstrukturens renovering genom att med hiss förflytta sig ovanpå huvudbyggnadens tak. Dessutom besökte gruppen JKMM Arkkitehdits byggnadsplats, där det nya museiannexet byggs. På byggnadsplatsen används en lyftkran med lyftkapacitet på 60 ton – den absolut största i vårt land. Närmare 90 procent av annexbyggnaden kommer att konstrueras under jorden i museiparken. Det förnyade museikomplexet planeras att öppnas för allmänheten år 2027.

Tack till Tomi Nikander och andra NM:s nyckelpersoner för att vi fick bekanta oss med museets byggprojekt på närhåll!

Vår ordförande **Tapio Maijalas** berättelse om byggplatsbesöken kan läsas via vår hemsida (på finska):

<https://www.kansallismuseonystavat.fi/museolla-tapahtuu/>

Bild 1 – Driftschef Tomi Nikander berättar för Vännerna om annexprojektets utmaningar.

Fotograf: Pentti Kotiranta

Bild 2 – Annexprojektets byggnadsplats, med Nationalmuseets huvudbyggnad i bakgrunden. På bilden ses även tungkapacitetslyftkranen i bruk. Fotograf: Matti Heimonen

5.10 – Louhisaari-seminariet i Åbo

I oktober förverkligade vi igen tillsammans med Geopolitiska föreningen i Finland det årliga Louhisaari-seminariet. Denne gång ordnades seminariet på Åbo universitets campus under allmäntemat *Geopolitikens aktualitet: geopolitikens historiska rötter och Finlands närområden i granskning*.

Med evenemangets 1. deltagaralternativ (inkluderande resor, lunch och seminarium) kunde en grupp bestående av Vänner, Geopolitiska föreningens medlemmar och Paasikivi-sällskapens medlemmar tillsammans åka från Helsingfors till Åbo med AT-Lines' buss. Efter ankomst till staden guidades deltagarna i Åbo medeltida domkyrka samt i Akademihusets och Stortorgetts omgivningar av statsvetaren **Eva-Maria Soikkanen** och författaren **Harri Raitis**.

Efter en god lunch på Aurums restaurang öppnade Geopolitiska föreningen i Finlands **Pekka Visuri** och **Anders Blom** det cirka fyra timmar långa seminariet i Aurum-byggnadens föreläsningssal. Mellan de två seminariesessionerna hölls en kaffepaus; avslutningsvis skjutsade AT-Lines' buss resenärerna från Aurum tillbaka till Posthuset i Helsingfors.

Pekka Visuris seminarierapport (på finska) kan läsas via länken nedan. Rapporten innehåller dessutom utdrag från exempelvis professor **Timo Soikkanens** föredrag "*Studenterna ha haft orätt men fått rätt!*". Kadonneen teorian tapaus.

<https://sgseura.fi/index.php/15-ajankohtaista/190-louhisaari-seminaari-turussa-5-10-2024-raportti>

Tack till Geopolitiska föreningen i Finland, AT-Lines, våra Åboguidar och seminarieföreläsarna!

Bild 1 – Statsvetaren Eva-Maria Soikkanen och författaren Harri Raitis guidar i det historiska Åbo. Fotograf: Matti Heimonen

Bild 2 – Geopolitiska föreningen i Finlands ordförande och Vännernas styrelsemedlem Pekka Visuri tillsammans med Geopolitiska föreningens viceordförande Anders Blom i Aurums föreläsningssal. Fotograf: Matti Heimonen

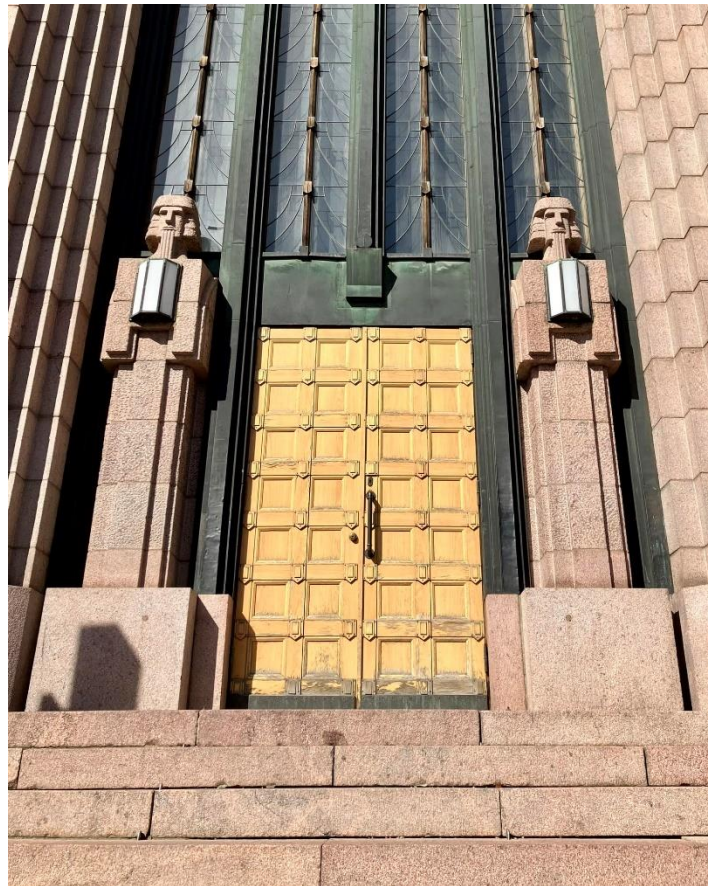

16.10 – Vännernas styrelses och Finlands Nationalmusei nyckelpersoners årsmöte

Vännernas styrelse stod i mitten av oktober för ordnandet av årsmötet mellan styrelsen och Finlands Nationalmusei nyckelpersoner. Som mötesplats valdes *Presidentens väntsal* i den av Eliel Saarinen ritade, ursprungliga byggnadsdelen i Helsingfors centralstation. Idén med årsmötet mellan Vännernas och museets representanter är att träffas för frispråkig och lugn diskussion kring t.ex. utvecklingspunkter i föreningens stödverksamhet och om Nationalmuseets aktuella ärenden.

Det kring två timmar långa mötet inleddes av styrelsemedlem **Satu Torstilas** historiska sammanfattning av mötesplatsens historia; den byggdes ursprungligen år 1909 som den ryske kejsarens väntsal och kom sedermera länge att fungera som väntsal för republikens presidenter inför deras tågresor. I samband med mötet avnjöt deltagarna en lätt måltid beställd från Scandic Grand Central.

Vi tackar museets ledning återigen för ett trevligt och produktivt möte!

Bild 1 – Ingången till Presidentens väntsal sett från gatusidan. De stenfigurer som flankerar dörrarna påminner starkt om Emil Wikströms lyktbärare. Fotograf: Matti Heimonen

Bild 2 – Intendent, FNM:s konserveringsenhetens chef Eero Ehanti har ordet. Fotograf: Matti Heimonen

4.11 – Schubertiad i G18-konserteralen

I början av november organiserade vi vår G18-konsertkväll i formen av en *schubertiad*, dvs. en tillställning där den österrikiske kompositören **Franz Schuberts (1797–1828)** verk framförs. För tolkningar av Schuberts musik ansvarade två inhemska konstnärer, baryton **Petteri Salomaa** och pianisten **Ilmo Ranta** – mästare som nått beröm såväl på hemmafronten som i utlandet. Under pausen berättade Vännernas styrelsemedlem **Timo Sarvilinna** om intressant bakgrundsinformation kopplat till Schuberts liv och produktion samt intervjuade kvällens musikerduo. Ruokalähttiläs Oy anlätades återigen för att servera en delikat buffémiddag under tillställningen.

Över 80 personer deltog i schubertiaden. Stort tack till kvällens uppträdare, evenemangets huvudplanerare Satu Torstila och Timo Sarvilinna, Ruokalähttiläs Oy och konsertpubliken!

Bild 1 – Salomaa och Ranta tolkar Schuberts verk. Fotograf: Matti Heimonen

Bild 2 – Styrelsemedlemmen Satu Torstila räcker blommor åt kvällens musikkonstnärer och konferencieren Timo Sarvilinna, en av föreningens grundargestalter. Fotograf: Matti Heimonen

* Som ännu en sista påminnelse här på slutet: fler bilder från föreningens diverse medlemsevenemang finner ni alltid på vår hemsidas Kuvagalleria-flik. *

Våra kommande evenemang

27.1.2025 – Nationalmuseets vänners 10-årsfest

Vi firar vår förenings 10-åriga verksamhet som Finlands Nationalmusei stödorgan den 27 januari kl. 18 i G18-salen i Helsingfors.

Evenemangets festtal kommer att hållas av Helsingfors universitets professor i allmän historia, **Henrik Meinander**. Övriga tal och hälsningar under kvällen framförs av bl.a. Nationalmuseets överdirektör **Elina Anttila**, föreningsordföranden **Tapio Maijala** och vår styrelsemedlem **Timo Sarvilinna**.

Festdeltagarna kommer att utöver tal att få njuta av mousserande vin, musik och naturligtvis av utsökt sällskap.

Vi skickar inbjudan till 10-årsfesten i början av januari.

25.2 – Besök i Tekniska museet

I slutet av februari besöker vi Tekniska museet i Gammelstaden, där vi får uppleva en guidning med temat Utopi eller dystopi. Genom guidningen bekantar vi oss med museets "Teknikens land"- och "Teledrömmar"-utställningar. TM:s verkställande direktör **Anssi Tuulenmäki** introducerar oss till museets utvecklingsfaser från dess grundande år 1969 till nutid.

Vid sidan om guidningarna och en gemensam kaffepaus har en begränsad mängd deltagare möjligheten att delta i museets "skräprobotverkstad", där en robot konstrueras m.h.a. återvunnet material och AI-programmering.

Inbjudan till museibesöket skickas kring början av februari.

Mars – Kryssningsresa till Tallinn (Reval)

På vårvintern vill vi välkomna er på årets första utlandsresa till vårt södra grannlands huvudstad Tallinn (alt. *Reval*). Det handlar om en heldagsexkursion – våra huvudsakliga besöksmål kommer att vara Estlands sjöfartsmuseum och dess sjöflyghamn (*Lennusadam*) och *Paks Margareeta*. Sjöfartsmuseet har sedan år 1935 fungerat som den definitiva bevararen av estnisk havskultur genom insamling, utställning, konservering och forskning av föremål och värdefull information. Dess huvudutställning finnes i den tidigare nämnda "Paks Margareeta", ett ungefär 500 år gammalt kanontorn.

Under resan bekantar vi oss under Nationalmusei konserveringsenhetschef **Eero Ehanti** ledning med två medeltida koggvrak. Ehanti har under de par senaste åren tillsammans med konservatorkollegan **Heikki Häyhä** ansvarat för det kring 700 år gamla "Lootsi"-hansaskeppets konservering. Vraket hittades ursprungligen i vattnet utanför Tallinns hamnområde; träden som använts vid skeppsbyggandet uppskattas ha fällts på 1370-talet. Ehanti och Häyhä arbetar inom konserverings- och kulturarvskonsulteringsgruppen *For Our Generation* (FOG), vilket samarbetar med Estlands sjöfartsmuseum.

Utöver museerna är vår avsikt att även besöka Finlands ambassad i Tallinn.

Tur- och returreserna mellan Helsingfors och Tallinn görs med färja, och på plats i Tallinn med buss. Resans paketpris kommer att inkludera en lätt frukost, lunch i Tallinn och en tapasbuffé på returreсан.

Inbjudan till Tallinns dagsresa, tillsammans med noggrannare tidtabeller, priser och annan tilläggsinformation skickas till Vännerna ännu i januari.

"Lootsis kogg" från 1300-talet. Fotograf: Eero Ehanti. Källa: FogHeritage.com, blogginlägget "Glad to Meet You, Lootsi Ship!" (4.5.2023).

For Our Generations egen sajt:

<https://www.fogheritage.com/>

Information om koggen på Estlands sjöfartsmuseums hemsida:

<https://meremuuseum.ee/en/wreck-of-the-lootsi-cog/>

April – Föreningens årsmöte

Enligt Nationalmuseets vänners stadgor bör dess årsmöte hållas senast innan slutet av maj varje verksamhetsår. Styrelsen har kommit överens om att hålla årsmötet 2025 kring början av april.

Vi informerar er närmare om årsmötet under vintern.

27–29.5 – Resan till Lettland

I slutet av maj förverkligar vi vår andra Baltikumresa, nämligen till Lettlands städer Riga, Bauska och Jurmala. I vår preliminära reseplan ingår bl.a. tur-returesor mellan Helsingfors och Riga, besök i Finlands ambassad i Riga, hotellövernattningar samt besök i Lettlands nationalmuseum och Ockupationsmuseet.

Noggrannare reseinformation bör ännu bekräftas, vilket betyder att innehållsmässiga ändringar fortfarande kan ske. Vi skickar åt er hur som helst inbjudan till Lettlandsresan ännu i januari.

5.6 – Exkursion till Tammela

För juni har vi planerat en exkursion till Tammela i Egentliga Tavastland. Exkursionen skulle omfatta bl.a. ett besök i *Mustiala gård*, ett historiskt anmärkningsvärt tidigare lantbruksläroverk, vilket grundades år 1840 som första av sitt slag i Finland. Som vår lokalguide under färden kommer föreningens ordförande emeritus **Juhani Kostet** att fungera.

Mer information om exkursionen utskickas under våren.

Augusti – Resan till Nyslott

Styrelsen har under årsslutet 2024 påbörjat planerandet av en tvådagarsresa till Nyslott. Preliminärt har resans tidpunkt placerats i augusti. Vårt huvudsakliga resmål skulle bli det medeltida Olofsborg, vilket ju tillhör Nationalmuseets museifamilj.

Vi fortsätter planera Nyslottsresan senast under våren och återkommer sedan med ny information till er.

* * *

Ni får som sagt snart – om några dagar – inbjudan till föreningens 10-årsfest. Kort därpå får ni två inbjudningar till Tekniska museets besök och Revalresan. Det första medlemsbrevet för 2025 utskickas antagligen i mars-aprilskiftet.

Styrelsen önskar er alla ett riktigt gott nytt år 2025! Hoppas vi ses under 10-årsfesten...

Med vänlig hälsning,

Oliver Warelius

Nationalmuseets vänners sekreterare